

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejemajo naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Božične misli.

Mraz vlada zunaj, a v naših srcih je toplo. Tudi v najrevnejšo kočjo prisije božične dni žarek veselja in blaženosti. Zakaj ni vse dni celega leta božičnega veselja med ljudmi? Ker svet prehitro zopet pozabi Božje Dete, ki edino trosi blagoslov na nas. Minoli bodo božični prazniki, minola vsa mehkejša, blažilna čustva. Svet bo zopet prišel divjo dirko za bogastvom, za častjo, za svojo osebno koristjo, in sovraštvo in trdosrčnost bosta mu spremeljevalki.

Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! Zakaj noče svet izpolnjevati tega božjega nauka? Potoki solza bi se posušili, na milijone ljudi bi se srečno smejljaje vzdignili iz črne bede. Toda svet noče tega krščanskega povelja, noče sploh krščanstva, ker mu ne pripušča služiti zlatemu teletu in lastnemu napuhu. In neprestano je na delu, da bi zbrisal iz človeške družbe sledove krščanstva, ki mu vznemirjajo slabo vest. V družine zanaša brezbožne nauke, ki ne pripuščajo krščanske vzgoje otrok, iz šole hoče pregnati krščanski nauk, razkristjaniti hoče zakrament sv. zakona, da razbije s tem družine, ki so podlaga vsakemu družabnemu redu. Čim manj krščanstva, tem manj ljubezni do bližnjega, in pohlepnemu svetu je prosta pot do njegovih ciljev!

Bedno, tlačeno ljudstvo, ali hočeš biti srečno? Vzdrami in postavi se v službo Božjega Dete! Ne pripuščaj, da se izganja krščanstvo iz tvoje sredine! Kjer je izginil sled krščanstva, tam je vzrastel za te nov bič, ki ga bo brezbožni tlačitelj meril po tvojem hrbtu. Zahtevaj glasno, da se krščanski nauki oznanjujejo ne samo v cerkvi, ampak tudi v šoli, uradu, celi javnosti. Vse v človeški družbi

naj diha krščanski duh! Le tedaj se bo zopet spoštoval božji nauk: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!

Voditelji ljudstva, ki hočete rešiti ljudstvo, posnemajte Božje Dete! Kristus ni delal za ljudstvo, da bi se mu klanjalo ali mu nosilo denarja, da bi našel čast in bogastvo, temveč da bi ga v istini osrečil. Delal je za njegovo srečo, in ker je bilo potrebno, tudi trpel zanj. Njegovo srce je bilo polno nesebične ljubezni do trpečega ljudstva. Kristus je ljubil ljudstvo in ne njegove tlačitelje. Ni hotel okoli bogatinov, da bi se mu naklonjeno nasmehnil, ni iskal pomoči pri visokih, vplivnih ljudeh, da bi ga blagohotno ščitili, moč in resnica njegovega nauka si je sama našla pot med vse sloje. Ah, kako vse drugače se dandanes ravna, kako malo krščanskega duha je med nami!

Božični prazniki so zopet prišli k nam in Božje Dete je med nami! Zberimo se pred njegovimi jasicami ter ga prosimo, da se krščanski duh med svetom ohrani in razširi, da bodo bedna ljudstva zadovoljna in srečna. Želimo vesele božične praznike!

Politični ogled.

Državni zbor. Ko se je končala, seveda brez stvarnega uspeha, razprava o spremembi volilne pravice za državni zbor, pričela se je razprava o začasnem proračunu za leto 1906. Izmed Slovencev je govoril k temu predmetu kranjski liberalni notar Plantan, ki je pogreval stare pritožbe svojih somišljenikov, priobčene že neštetokrat v „Slov. Narodu.“ Hrvat Biankini je očital vladi, da za Jugoslovane nič ne stori, čeprav so ti že Avstrijo tolikokrat rešili iz nevarnosti ter prelili za njo

toliko dragocene krvi. Isto je storil njegov tovariš Hrvat dr. Zaffron. Omenjal je posamezne slučaje, kako ljubi vlada Jugoslovane. Prejšnja jugoslovanska ljudovlada Dubrovnik je imela lepo imetje do 40 milijonov kron, katere pa je vse pobrala avstrijska vlada. V nekdanji palači svetovalcev so sedaj vojaki, šole pa v beznicah, ki so podobne hlevom. Zbornica je z veliko večino odobrila začasni proračun. Nad polovico poslancev pa se je odtegnilo glasovanju, med temi tudi mnogi Jugoslovani. Nato je zbornica brez razprave odobrila začasno podaljšanje trgovinske pogodbe z Italijo. V ponedeljek, dne 18. t. m. je bila zadnja seja državnega zbora pred božičem.

Avstrija v Albaniji. Največja skrb avstrijske vlade že od nekdaj je, da bi potlačila Slovine in povzdignila Nemce. Dočim opravlja ta krivičen posel, pa skušajo druge države zmanjšati, kjer le mogoče, vpliv Avstrije. Prej je imela Avstrija mnogo govoriti v Albaniji, pokrajini turški na Balkanu, in če bi šlo tako naprej, bi jo ob ugodnem času lahko spravila pod svoj klobuk kakor Bosno in Hercegovino. Imela je v njej šole in uvažala je v njo svoje pridelke. Sedaj jo je že nadkrilila Italija. Naše vlade imajo nesrečne roke!

Med Nemčijo in Anglijo so valed države Maroko v Severni Afriki, kamor hočeta obe državi dobiti neoviran pristop za svojo trgovino, nastale nekoliko napete razmere. Toda Nemčija se očito boji Anglije. Nemški državni kancelar knez Bülow je že parkrat zatrjeval, da hoče Nemčija z Angleško mir. Seveda, kdor ve, da ima Anglija petkrat močnejše brodogradnje nego Nemčija, se smeji takemu zatrjevanju. Nemčija mora hoteti mir!

LISTEK.

Razglednice.

(Spomini na moje rokodelsko potovanje. — Števo E...)

„Veš“, dejal je skrivnostno, „napraviti morava tako, da bom pokazal doma, češ: glejte fantje, jaz imam v Ljubljani deklet!“ Narekoval mi je, jaz sem pa pisal —

„Tako, zdaj mi pa povej še naslov!“

„Naslov pa se glasi: Gospod Jure Fister, Lisičji vrh štev. 12.“

„No vidiš, še eno kronico me ne stane tole, pa mi bo toliko zabave in tudi časti pripravilo“, se je veselil.

„Jaz le čestitam tvoji bistri glavi, ki je to izumila; želim mnogo uspeha.“ Oddal sem karte na pošto.

Ko je drugo jutro petelin naznanjal dan, tisti dan, katerega večer bo — sveti večer, se je odpeljal Jure na Gorenjsko.

„Tristo kosmatih medvedov“, si je mislil, „jaz jih bom za nos potegnil. O, zdaj bom pokazal temu Grdinavemu, da Jure ni tak, da bi ga nobena ne hotela; videl bo, da imam

jaz še več deklet kot on“ in lice mu je žarelo sreče in zadovoljnosti.

Oh, kako so se razveselili mati, ko so zopet objeli svojega sina; skuhali so opoldan veliko skledo ajdovih žgancev — lepih, belih, ki so se kar drobili v ustih. In kako ponosno se je oziral drugi dan pri maši na ljudi, katerim so imponirale njegove nove hlače. Dekleta so ga škilile po strani in si v duhu slikale, da ta-le bi ne bil preslab. On jih pa danes še pogledal ni.

„Ha, še danes vam bom pokazal, da imam na izbiri boljših; videle boste, da Jure ni brezpotrebni stroj za prebavljanje krompirja.“

„Kaj to zlomka, da še ni razglednic“, jezil se je, ko je prišel domov; „zdaj bi že morale biti tu. No, morda pridejo popoldan!“

Popoldne jih tudi ni bilo in Jure je bil ves obupan. „Presneto! kje so neki razglednice ostale? Ali morda ni pravilni naslov povedal?“ Šel je gledat hišno številko in zdelo se mu je, da to ni 12, ampak 21. In res je bilo tako; sedaj mu je bilo jasno.

Nesreča je hotela, ali pa je bil samo slučaj, da se je neki kmet na drugem koncu vasi tudi pisal Jure Fister in ravno pri tem je bila številka 12. Ni še dolgo gospodaril

mladi Jure — lanski predpust je pripeljal gori iz doline nevesto, brhko, rdečo, kakoršne so vse Gorenjke. Nobena stvar jima ni kalila ljubega miru, ki je vedno vladal v tej hiši.

Mlada gospodinja se je ravno pripravljala, da bi zakurila za kosilo, s kojim bi danes opremila božično mizo, ko ji je prinesel sosedov fant šest lepih kart.

„O ti hencaj ti, kako so lepe! kdo jih je neki poslal?“ Bere. „Ne, to so Juretove, saj pravim, ta ima povsodi prijatelje. Kaj je neki napisano?“ Čita od zadaj — rudečica jo oblije, „moj Bog! kdo bi si bil mislil? In kaj je na tej-le? Ljubi moj Jure! Odkar si ti odšel, nimam mira, noč in dan mislim na Tebe, saj brez Tebe ne morem živeti! Pridi zopet kmalu! Sprejmi sto poljubov od Tvoje ljubice Maričke!“ — Tako torej, rekel je, da gre na semenj v Ljubljano, pa je šel k dekletu! — Moj Bog, kdaj sem to zaslužila! Jaz ga bom oštela, da bo pomnil! Toda ne, če ga oštevam, se bo smejal; — pustim ga in proč pojdem od njega.“ In hitela je na podstrežje, oblekla novo krilo, pobrala nekatere stvari in jo odžvižgala v — pustino. Z belo ruto v roki je mahala po stezi mimo gozda, da je odskakovalo dolgo krilo in so se delale sape, da

Kmetje, širite svoj stanovski list!

Kmeti in socijaldemokracija. Mnogokrat, posebno ob času volitev se kažejo socijaldemokrati kot prijatelji kmeta, da bi dobili kakoga nerazsodnega na svojo stran. Kako pa o njih govorijo, če so sami med seboj, kažejo te-le besede, katere je rekel socijaldemokratski poslanec Resel na nekem shodu v Gradcu kjer je govoril o splošni in enaki volilni pravici. Resel je rekel: „Takšen nenmen (vertrottelter) kmet ima volilno pravico, a delavec, ki je videl kaj sveta, je nima!“ Kmet in delavec, oba sta trpina, obema se naj da volilna pravica, ne na škodo enega ali drugega. Delavec po mestih so večinoma sinovi kmetov in čudno se nam zdi, da ni nobeden zavrnil Reselna, ko je tako grdo psoval njih očete. — Kadar se pa pridejo socijaldemokrati zopet prilizovat in vam kmetom hliniti, povejte jim, da niste tako neumni kakor pravi Resel in jim pokažite vrata!

Ogrski državni zbor je bil dne 19. t. m. zopet odgojen do 1. marca 1906. Zbornica je sicer vzela to cesarjevo odredbo na znanje, toda enoglasno je vložila ugovor proti odredbi. Položaj ministrstva Fejervari je valed tega enoglasnega sklepa zopet težavnejši. V listih je priobčala vlada dne 19. dec. načrt za spremembo volilne pravice. Volilno pravico ima vsak ogrski državljani, ki zna pisati in čitati; voljen za poslanca more biti le, kdor je vsaj 10 let ogrski državljani, kdor zna madjarski in ni bil radi „ščunvanja proti madjarski narodnosti“ kaznovan. Zaduja določba je zelo nevarna in bo sodnikom migljaj, naj obsojajo voditelje nemadjarskih narodov, da ne bodo mogli postati njih zastopniki!

Na Ruskem se zadnje dni upirajo vojniki ter pridružujejo tudi drugim upornikom. Car se je zopet s posebnim razglasom obrnil do ljudstva, v katerem zagotavlja, da se bo ljudstvu gotovo dala ustava, toda nemirov ne boče trpeti in če potrebno, posegel tudi po izvanrednih sredstvih, da uduši upor.

Na Pruskem dobijo versko šolo, čeravno je to tamkaj težje, ker po mnogih krajih katoličani in luterani skupaj živijo. Katoliški otroci se bodo morali poučevati od katoliških učiteljev, luteranski od luteranskih. Kaj poročajo k temu naši prusaki? Naj posnemajo Pruse tudi v dobrem!

V Južni Afriki se ni minol upor divjih Hererov proti Nemcem, čeprav je njihovega glavarja Vitboja pred kratkim doletela smrt. Divjakov je kakih 10.000 in nimajo niti enega topa, ampak mnogi so še oboroženi z lokom in puščicami, a vendar jih Nemci ne morejo premagati. Kako pa so nemški listi naduto pisali, ko Rusi niso mogli premagati vojaško izbornu izurjenih Japoncev. Vsak naj pometa pred svojim pragom!

Dopisi.

Slov. Bistrica. Zopet je eden najstrastnejših „Štajercijancev“ celega našega slovenje-

bistriškega okraja žalostno in jako nesrečno končal. To je bil Šister Miha, po domače „Bogedov Miha“, mal posestnik občine Štatenberg. Dne 13. t. m. vračal se je zvečer s sejma iz Studenice domov. Že na sejmu si je bil precej naložil nesrečnega alkohola. Domov gredoč izbral si je pot med vinogradi ter je pri vsaki biši in pri vsakem vinskem bramu zabavljaj in razgrajal ter zahteval „liter vina“. Tako je naletel na nekatere druge pijance. In kar se je že stoinstokrat zgodilo, se je tudi tukaj: pijanci se spoprimejo, Miha je bil hitro na tleh in začeli so po njem mlatiti, da je revež vsled dobljenih ran še tisto noč umrl. Rajnemu je bil „Štajere“ evangeli, vedno ga je pri sebi nosil, večkrat ob nedeljah po končani službi božji na cesti bral in razlagal. Štel se je za glavarja „naprednih“. To je zdaj v tem kraju že tretji enak slučaj. Oktobra t. l. smo čitali žalostno poročilo o nesrečnem štajercijancu Lukcu Kernežu, katerega je tovariš v koči njegove priljeznice ustrelil. Lani se je znanemu I. F. v občini Podložje, ki je bil enako strasten in slep štajercijanec, splasil konj, voz se je prekupil in njega je vrglo na cesto, kjer je priletel z glavo na velik kamen, da je koj mrtev obležal. Pri padcu si je jezik odgriznil in še le čez dalje časa so našli v blatu poteptani kos jezika, ki je večkrat govoril proti Bogu.

Sv. Jakob v Slov. gor. (Raznote rosti.) Po dolgem času smo vendar z mnogimi prošnjami dosegli, da dobimo z novim letom vozno pošto, ki bo vozila vsak dan od Sv. Ilje na Jarenino in Sv. Jakob ter nazaj. Če tudi ta zveza za nas ni najbolj ugodna, vendar bolje je le, ko dosednji način prevažanja pošte. — Ob enem bo obhodil poštni pot šestkrat na teden našo občino in sicer trikrat občine: Gornji dol, Goruše in Spodnje Hlapje, Počenik, Šmart in gornji del Ploderšnice in trikrat občine: Slatenik, Flekušek, Kušernik, Spodnji dol, Ritiže, Ročico in spodnji del Ploderšnice; iz tega vzroka se postavi na raznih krajih šest poštinskih skrinjic. — V nedeljo ob polu 12. uri po noči se je čutil pri nas precej močan potres; ob enem se je čulo čudno podzemeljsko bobnenje. — Nova okrajna cesta, ki veže Sv. Jakob s Sv. Jurijem in Sv. Lenartom v Sl. gor., je tako daleč dodelana, da bo v prihodnji spomladi dokončana. Želeti bi bilo samo, da bi se zgradila še tudi enaka cesta, ki bi vezala Sv. Jakob s Omurekom, ki bi peljala torej po Gornjem dolu. Jako nujno potrebna pa bi bila tudi vsaj malo priazna cesta od farne cerkve na naše „zapuščeno“ pokopališče. O tem prihodnjic več.

Središče. (Raznote rosti.) Bralno društvo „Edinost“ ima 20. t. mes. zabavni večer s predavanjem. Na sv. Treh Kraljev praznik 1906 pa ima ob 6. uri zvečer občni zbor z naslednjim vzporedom: 1. Nagovor. 2. Poročilo tajnika, blagajnika in knjižničarja. 3. Volitev predsedništva ozir. odbora za 1906. 4. Naročitev časnikov. 5. Predlogi. — J. Hoferja, pristojnega v Središče, so našli v

v Grabah dne 16. t. m. v jutro mrtvega zunaj pri vratih slonečega; pil je rad špirit. — Naš župan g. J. Šinko je s svojo vztrajnostjo, da ni sprejemal uradnih nemških dopisov, dosegel, da se mu sedaj od c. kr. glavarstva Ptuj slovenski dopisi pošiljajo. Občinski predstojniki, posnemajte ga! —i—

Ormož. (Okrajni proračun.) Te dni so razpoloženi v javni pregled proračuni okrajnih zastopov za l. 1906. Iz proračuna za ormoški okraj posnamemo sledeče zanimive podatke:

Največjo pozornost obrača ta slovenski okrajni odbor na vzdrževanje cest. Posebno zahteva cesta iz Ormoža v Ljutomer velike žrtve. Pa tudi za ceste iz Ormoža v Središče in iz Ormoža k Sv. Miklavžu so postavljene v proračun izdatne svote. Za temi pride dolga vrsta važnih okrajnih cest, kakor iz Središča v Ljutomer, iz Ormoža v Koračice, od Velikenedelja v Savce, iz Središča v Čakovec, iz Središča v Štrigovo, iz Vitana k Sv. Bolfanku in ptujka cesta skozi Savce v Lukavce. Kako skrbno pazi okrajni zastop na to, da zadosti vsem potrebam, je razvidno iz tega, da opravljajo cestno nadzorništvo obče spoštovani in ugledni možje, ki sami v dotičnem kraju prebivajo in ki kot občinski predstojniki uživajo občno zaupanje ter želje prebivalstva dobro poznajo. Tako bo treba ob cesti Velikenedelja—Savci nekaj mostov prenoviti, ob cesti iz Središča v Čakovec, ki je močno vijugasta in po zimi pri snežnih zamelih nerazložna, zasaditi sadno drevje, nadaljevati pešpot skozi Središče itd.

Pa tudi novih zvez je treba. Fara Sv. Lenarta je bila dosedaj čisto zapuščena. Le slaba občinska cesta jo je vezala z ostalim svetom. Upravičeni dolgoletni želji tamošnjega prebivalstva boče okrajni odbor sedaj ustreši. Že v letu 1906 prične z zgradbo nove okrajne ceste iz Sodinec k Sv. Lenartu, ter je postavljen v proračun za l. 1906 v ta namen znesek po 8000 K. Tudi je potrebna primerna zveza iz Obreža v Šalovec. Za tozadevna tehnična predela je določen znesek 1000 K. Za zgradbo ceste iz Ivanjkove v Veličane pa je vpisan znesek 7000 K. Samo za vožnjo prodeca na okrajne ceste je proračunjen znesek 13.852 K, ki pride v roke voznikom iz celega okraja. Vožnja se izdružba za vsako cesto posebej in v malih odstavkih, tako, da ima vsak posestnik priliko si s svojimi konji nekaj prislužiti.

Pa tudi na druge okraja se je v proračunu primerno oziralo.

Za regulacijo Pesnice in Drave, za poljedelstvo in živinorejo, za zdravstvo in oskrbo ubogih, za šolske zadeve itd., za vse je zadostno skrbjeno. Pri Sv. Tomažu se nastani z znatno dotacijo okraja distriktni zdravnik. Dosedaj v tem okrožju zdravniške pomoči ni bilo dobiti. — Za premiranje konj v Središču in za premiranje govedi v Ormožu dol čeno je lepo število premij. — Vled prizadevanja naših činiteljev namerava vojaška oblast kupovati konje tudi v ormoškem okraju

je grmičevje šepetalo skrivnostno. Njej pa se je zdelo, da si šepete tudi grmičevje, da tudi mrtvo drevje ve, da se je zgodilo nekaj, kar bi se ne smelo — — —

Mož Jure pa je prav tedaj prišel od desete maše. Ni postal na prostoru pred cerkvijo, kot sicer; danes je vse hitelo naravnost domov, ker se je doma že kadilo božično kosilo.

Kako čudno se je zdelo Juretu, ko ga danes ni pozdravljaj od daleč oni prijetni vonj iz kubinje, ki ga spominja na velike praznike. Še bolj pa je strmél, ko ni bilo žene nikjer.

„Kaj pa to pomeni?“ reče resno.

Tam na mizi je našel šest lepih voščilnih kart, zraven pa listek z napisom: „Ker so ti druge ljubše, pa druge imej! Sram te bodi!“

Ni razumel, kaj misli s tem žena, še le ko je prebral karte, je vedel, pri čem da je.

„To mi je nekdo nalašč napravil, samo zato, da bi me ob ženico spravil!“

Strašna jeza ga pograbi. „Toda ne, ne boš Jaka! jaz te bom dobil v pest!“

„Ko bi vsaj vedel, kam je šla. Ali, doma bo najbrže!“

Vstal je in se odpravil na njen dom. In tukaj je res našel svojo ženo. Le z veliko težavo ji je pojasnil stvar in jo pripravil, da je šla z njim nazaj.

Bilo je ob treh popoldne, ko prideta na svoj dom. Mož je sicer očital ženi, da ne sme biti več tako nagla, a ji je odpustil, ker je tudi ona spoznala, da naglica ni dobra. Tedaj pa pride v hišo ljubljanski Jure z vprašanjem, če niso morda tu dobili kakih kart.

„Smo jih, smo; kako pa to veš?“ in grdo ga je pogledal.

„Tiste karte sem jaz poslal — — —“

Ždaj je bila pa druga. Jure je Jureta prijel tako trdo, kakor že dolg nihče in zavpil.

„A tako, ti si tisti tiček! Povej vse in po pravici!“

Ni mogel drugače ljubljanski Jure, kot da je vsq povedal — — —

„Ali te ni sram?“ in spustil ga je potem.

Jure pa je osramočen pobral kosti svojega rojstva in jo odkuril.

„Tristo mesenih klobas! nič mi ne gre po sreči“, dejal je Jure sam pri sebi in se vgriznil v ustnice. Vedel je, da se bodo dekleta in fantje v Lisičjem bregu iz njega norčevali in zato se je še tisti dan odpeljal v Ljubljano, kjer je vendar le bolje.

Nič nam ni hotel doma povedati, kako je bilo, a mi smo na njegovem obrazu poznali, da ni bilo „zastonj“; pozneje pa smo izvedeli vse.

Jaz sem se potem kmalu poslovil od svojih tovarišev in šel naprej.

Oni dan pa mi je povedal „Pekov Janez“, da se Jure ženi, toda, če sem prav slisal, ni srečna izvoljenka nobena izmed tistih, ki so mu poslale lani — božične razglednice.